

En Beethoven för vår tid

Philharmonie, Berlin, 23 augusti 2019

Alban Berg: Symfoniska stycken ur *Lulu*

Ludwig van Beethoven: Symfoni nr 9 d-moll

Berliner Philharmoniker

Rundfunkchor Berlin

Dirigent: Kirill Petrenko

Sopran: Marlis Petersen

Mezzosopran: Elisabeth Kulman

Tenor: Benjamin Bruns

Bas: Kwangchul Youn

”En ny energi” är budskapet på affischer/programhäften och spänningen gick att ta på när det nu äntligen var dags för **Kirill Petrenko** att ge sin första konsert som chefsdirigent för **Berliner Philharmoniker**. Det har gått fyra år sedan han valdes av musikerna och han har under tiden gästspelat med

program som låtit tala om sig i musikvärlden. Utanför konserthuset stod rader med förhoppningsfulla som väntade på sistaminutenbiljetter. Många fick gå tomhänta hem, eftersom merparten höll hårt i sina biljetter, vilket de gjorde rätt i.

I konsertens första del spelades **Alban Bergs** *Lulusvit* i fem satser. Den skrevs och framfördes som ett sätt att skapa intresse för operan med samma namn, ett verk som Berg aldrig hann avsluta. Petrenko själv har dirigerat Lulu (med tredje akten kompletterad av **Friedrich Cerha**) under sin tid på Bayerische Staatsoper i München, då som nu med **Marlis Petersen** i titelrollen. Här framförde sopranen Lulus Lied, om än lite avigt placerad uppe bakom blecket.

Visst kan *Lulusviten* framföras med en tätare och fylligare klang, men det är inte Petrenko ute efter. Istället tunnar han ut, inte minst blecket får ge vika, och fogar ihop delarna till ett drama som greppar tag, skrämmer - avgrunderna öppnas . Likheterna med **Gustav Mahlers** musik flämtar förbi tillsammans med närmast cabaretliknande inslag, för att i den fjärde satsen leda till det oundvikliga slutet, där brutala ackord beledsagar Jack the Rippers mord på Lulus tillbedjerska Geschwitz. Det var inte utan att publiken i pausen uttalade förhoppningen att Bergs båda operaverk kommer att uppföras i Filharmonien.

Efter paus kom så huvudnumret, **Beethovens** nionde symfoni, och det var säkert ett medvetet val av Petrenko att framföra just detta verk. Beethoven tillhör förstås orkesterns grundpelare och så gott som alla föregångare har gjort nian i legendariska framföranden, senast **Simon Rattle** i en cykel som också finns på DVD/CD. Men det är inte bara en symbolhandling från Petrenkos sida, utan han vill skicka med något annat till oss, att vi behöver Beethoven. Hans musik är för alla tider, även vår egen.

Det är som om han ordentligt vill skaka om oss, vilket han också gör genom att sätta an ett halsbrytande tempo. Ett närmast vibratolöst och rakt spel av stråkarna ger först ett intryck av att vi närmar oss ett tidstroget tolkningsidiom - Petrenko har gjort sig till stamgäst i orkesterarkiven, där han studerar äldre uppförandepaxis.

Snart märker man emellertid att det handlar om något annat, att Petrenko vill bort från rutinen och den polerade ytan. Hans omvitnat noggranna, närmast

pedantiska instudering frilägger nya mönster. Ur partituret hämtar han upp stämmor som förstås alltid har funnits där, bara inte så tydligt artikulerade. Även solisterna och **Rundfunkchor** får sitt utrymme i sista satsen, utan att texten ställs på undantag. Kontrasterna emellan ljus och mörker blir närmast brutala och vi tas med på en upptäcktsfärd, där vi med "nya öron" bevittnar en Beethoven som känns mer aktuell än någonsin. Faktiskt en omskakande upplevelse, utan något som helst publikfrieri och helt utan den lite vänliga, snudd på charmiga attityd hos föregångaren Rattles i sig lysande tolkningar.

De som nu inte fick tag på någon biljett till fredagens konsert kunde dagen efter ta sig till Brandenburger Tor och där tillsammans med 35 000 likasinnade avlyssna Beethovennian under ideala väderförhållanden. Inte så få deltagare stämde upp i *An die Freude* i en gigantisk singalong.

Petrenko hade uttryckligen önskat sig även detta framförande i sin nya hemstad och Beethoven/Schillers budskap gick också hem ute i det fria - en konsert snart trettio år sedan murens fall och ett utropstecken som satt i solarplexus på vår galna tid.

Alexander Husebye

Framförandet av Beethovens nionde symfoni vid Brandenburger Tor © Monika Rittershaus